

На основу члана 252. тачка 12. а у вези са чланом 181. став 2. Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 6/06) министар комуникација и транспорта, у сарадњи са органом надлежним за образовање, доноси

ПРАВИЛНИК

О СТИЦАЊУ ЗВАЊА ВОЗАЧА-ИНСТРУКТОРА МОТОРНИХ ВОЗИЛА

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет)

Овим правилником прописују се услови и начин стицања звања возач-инструктор, план и програм оспособљавања и полагања испита, врста, изглед, поступак издавања, важње и замјене дозволе возача-инструктора и начин вођења евиденције о полагању испита и издатим дозволама за возача-инструктора.

Члан 2. (Надлежност)

Организовање испита за полагање испита за стицање звања возач-инструктор обавља орган ентитета, надлежан за образовање у складу са јединственим планом и програмом за Босну и Херцеговину, који је прилог број I и чини саставни дио овог правилника.

II - ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗА ДОБИЈАЊЕ ДОЗВОЛЕ

Члан 3. (Приступ оспособљавању)

Право оспособљавања и полагања испита за стицање звања возач-инструктор има лице које испуњава следеће услове:

1. има најмање средњу стручну спрему;
2. има, најмање три године, возачку дозволу оне категорије за коју полаже испит;
3. има лекарско увјерење о здравственој способности, не старије од 12 мјесеци;
4. да му у последњих пет година није изречена мјера безбједности или заштитна мјера забране управљања моторним возилом.

Члан 4.

(Оспособљавање и трошкови)

(1) Оспособљавање кандидата за стицање звања возача-инструктора обавља орган ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине надлежан за образовање (у даљем тексту: надлежни орган) по плану и програму из члана 2. Правилника и обухвата теоретску и практичну обуку.

(2) Оспособљавање траје укупно 45 часова, и то:

- а) познавање прописа о безбједности саобраћаја на путевима 15 часова,
- б) саобраћајна психологија 10 часова;
- в) педагогија-методика вожње 10 часова;
- д) познавање моторних возила, уређаја и опреме 10 часова;

(3) Дипломирани инжењер саобраћаја, друмски смјер, није обавезан обављати оспособљавање ни полагање испита из члана 4. став 2. т. б), д).

(4) О завршеном оспособљавању надлежни орган образовања издаје потврду на обрасцу који је прилог број 3 и чини саставни дио овог правилника.

Члан 5. (Накнаде)

(1) Висину накнаде трошкова оспособљавања и полагања испита за возача-инструктора утврђује орган надлежан за образовање.

(2) Орган из става 1. овог члана утврђује и висину накнаде за испитну комисију из члана 16. овог правилника.

III - ИСПИТ ЗА ДОБИЈАЊЕ ДОЗВОЛЕ

Члан 6. (Пријава испита)

(1) Пријава за полагање испита подноси се надлежном органу на обрасцу који је прилог број 4 и чини саставни дио овог правилника.

(2) Уз пријаву се прилаже:

- а) доказ о испуњавању услова из члана 3. овог правилника;
- б) потврда из члана 4. став 4. Правилника;
- в) доказ о плаћеним трошковима из члана 5. овог правилника.

Члан 7.

(Мјесто и вријеме одржавања испита)

(1) Надлежни орган из члана 2. Правилника утврђује да ли кандидат испуњава услове прописане Законом и овим правилником те одређује мјесто и вријеме полагања испита, о чему обавјештава кандидата и испитну комисију најкасније 30 дана прије датума полагања испита.

(2) Кандидату који није испунио све прописане услове за полагање испита, неће се одобрити полагање испита.

(3) Испити се одржавају у марту, јуну и септембру.

Члан 8.

(Ток испита)

(1) Прије почетка испита комисија утврђује идентитет кандидата на основу личних докумената и даје детаљно упутство о начину рјешавања тестова и другим условима испита.

(2) Током испита комисија утврђује да ли је кандидат за возача-инструктора стекао потребно знање и вјештине за управљање возилом у датим саобраћајним условима.

Члан 9.

(Испитне цјелине)

(1) Испит за возача-инструктора обухвата полагање из:

a) познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима, полаже се писмено и усмено,

b) саобраћајне психологије, полаже се усмено,

c) педагогије-методике вожње, полаже се усмено и практично,

d) познавања моторних возила, полаже се усмено,

e) управљања моторним возилом, полаже се практично.

(2) Кандидат који има дозволу возача-инструктора одређене категорије приликом полагања испита за возача-инструктора за другу категорију не полаже испит из саобраћајне психологије и педагогије.

(3) Испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима не полаже кандидат за возача-инструктора који:

a) полаже испит за возача-инструктора моторних возила категорије "А", а има дозволу за возача-инструктора "Б" категорије;

b) полаже испит за возача-инструктора моторних возила "D1" или "D" категорије / поткатегије, а посједује дозволу за возача-инструктора "C1" или "C" категорије / поткатегије.

(4) Испит из познавања моторних возила не полаже кандидат за возача-инструктора D1 или D категорије / поткатегије ако посједује дозволу за возача-инструктора C1 или C категорије / поткатегије.

(5) Кандидат који има положен испит за возача-инструктора из управљања моторним возилом за:

a) поткатегију C1 не полаже испит за категорију B;

b) категорију C не полаже испит за категорију / поткатегију C1, B;

c) поткатегију D1 не полаже испит за категорију / поткатегију C1, C, B;

d) категорију D не полаже испит за категорију / поткатегију D1, C, C1, B.

(6) Кандидат за возача-инструктора који полаже испит за D1E, DE, C1E, CE, BE испит полаже посебно за сваку категорију / поткатегију.

(7) Лине које има дозволу возача-инструктора категорије B врши и обуку кандидата из управљања моторним возилом за поткатегију B1.

(8) Лине које има дозволу возача-инструктора категорије A врши и обуку кандидата из управљања моторним возилом за поткатегију A1.

Члан 10.

(Услови у којима се обавља испит)

(1) За вријеме испита кандидат не може на тестовном листићу вршити било какве исправке.

(2) У случају потребе, на захтјев кандидата може се дати нови листић, што се констатује записнички и улаже у документацију кандидата.

(3) Осим теста и тестовног листића, кандидат на столу за вријеме испита може имати само средство за писање и наочаре.

Члан 11.

(Записник)

(1) О полагању испита води се записник који садржи: Редни број регистра о полагању испита, име и презиме кандидата, име и презиме председника и чланова испитне комисије, датум и мјесто полагања испита, број теста и питања, оцјену комисије из појединих области програма и општу оцјену да ли је кандидат положио испит или није.

(2) Записник потписују председник и чланови испитне комисије који су учествовали на испиту.

(3) У записник се прилажу рјешења тестова и тестовни листићи са усменог дијела испита које је кандидат имао на испиту.

Члан 12.

(Неприступање, одустајање и удаљавање са испита)

(1) Кандидат има право најкасније 24 часа прије почетка испита, из оправданих разлога, одгодити испит без плаћања нове накнаде и приступити полагању испита у наредном року.

(2) Уколико кандидат на вријеме не одјави испит или одустане од већ започетог испита, сматраће се да испит није положио.

(3) Кандидата који се, у току испита, служи недозвољеним средствима комисија ће удаљити са испита и сматраће се да није положио испит, што се констатује записнички и улаже у документацију кандидата.

(4) Уколико кандидат одустане од већ започетог испита, сматраће се да испит није положио.

(5) Уколико се утврди да је кандидат стекао право полагања испита на основу лажне исправе или на основу неистинитих навода из пријаве, евентуално положени испит ће се поништити и издата дозвола одузети.

Члан 13.

(Испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима)

(1) Тестове за полагање испита припрема и издаје орган ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, надлежан за образовање, у сарадњи са Министарством комуникација и транспорта, и јединствени су за цијело подручје Босне и Херцеговине,

(2) Испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима полаже се писмено, путем теста или коришћењем рачунара и усмено.

(3) Тест на испиту из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима за возача-инструктора "А" и "Б" категорије садржи 70 питања и траје максимално 70 минута.

(4) Тест на испиту из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима за возача-инструктора за остале категорије садржи 90 питања и траје максимално 90 минута.

(5) Кандидат који је на писменом дијелу испита, на основу тачних одговора постигао најмање 90% од укупног броја могућих бодова стекао је услов за полагање усменог дијела испита.

Члан 14.**(Усмени дио испита)**

- (1) На испиту који се полаже усмено кандидат извлачи листић са одговарајућим бројем питањима.
- (2) Листић из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима садржи четири питања.
- (3) Листићи из саобраћајне психологије, педагогије и познавања моторних возила садрже по три питања.
- (4) Листићи са питањима за усмени дио испита и тестови за полагање представљају службену тајну.

Члан 15.**(Друге испитне цјелине)**

- (1) Кандидат који не положи испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима не може приступити полагању испита из осталих области и сматраће се да није положио испит.
- (2) Кандидат који положи испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима, а не положи испит из неких других области из члана 9. Правилника, може поновити полагање испита из тих области два пута, а ако ни тада не положи сматраће се да није положио испит у цјелини.
- (3) Кандидат који је три пута полагао испит из неких испитних цјелина а није га положио може поново приступити полагању испита за возача-инструктора истеком једне године од дана последњег неуспјелог полагања.

Члан 16.**(Испит из управљања моторним возилом)**

- (1) Испит из управљања моторним возилом положи кандидат који је положио испит из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима,
- (2) Испит из управљања моторним возилом за категорију "А" и "В" траје најмање 25 минута, а за остале категорије најмање 35 минута.
- (3) Испит из методике вожње, који је саставни дио испита из педагогије, траје најмање 25 минута и полаже се на возилу "В" категорије након положеног усменог дијела испита из педагогије.
- (4) Испит се обавља у насељеном мјесту које испуњава саобраћајно-техничке услове за оспособљавање из управљања моторним возилом на јавном путу.
- (5) Ако се приликом полагања испита из става 1. овог члана не обезбједи лице за возача, један од чланова комисије обавља улогу возача.
- (6) Кандидату који положи испит издаје се увјерење о положеном испиту на обрасцу који је прилог број 5 овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 17.**(Оцјена испита)**

- (1) Знање кандидата оцјењује се са: "положио" или: "није положио"
- (2) Кандидат који не задовољи на испиту из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима не може наставити полагање испита из осталих области.
- (3) Кандидату који није положио испит из претходног става саопштавају се грешке које је направио приликом полагања испита.
- (4) Тестови за полагање испита садрже питања са једним и више тачних одговора и вреднована су одређеним бројем бодова зависно од значаја питања.

Члан 18.**(Испитна комисија)**

- (1) Испитну комисију именује надлежни орган образовања а чине је председник, два испитивача за сваку испитну цјелину и секретар.
- (2) За председника испитне комисије именује се дипломирани инжењер саобраћаја, друмски смјер, дипломирани правник или лице које има VII степен

стручне спреме наставно-педагошког смјера и које има возачку дозволу и најмање три године искуства на пословима друмског саобраћаја или лиценцу за предавача теоретске наставе.

- (3) За испитивача из познавања прописа о безбједности саобраћаја на путевима именује се лице које има лиценцу испитивача теоретског дијела испита.
- (4) За испитивача из саобраћајне психологије именује се дипломирани психолог који има возачку дозволу најмање три године.
- (5) За испитивача из педагогије (методика вожње), за усмени дио испита, именује се дипломирани педагог или андрагог који има возачку дозволу најмање три године.
- (6) За испитивача из педагогије (методика вожње), за практични дио испита, именује се лице које има лиценцу испитивача из управљања моторним возилом.
- (7) За испитивача из познавања моторних возила, уређаја и опреме именује се дипломирани инжењер саобраћаја, друмски смјер, или дипломирани инжењер машинства, смјер мотори и моторна возила.
- (8) За испитивача из управљања моторним возилом именује се лице које има лиценцу за испитивача управљања моторним возилом оне категорије возила за коју испитује.
- (9) За секретара комисије именује се дипломирани правник који има најмање три године искуства у струци и возачку дозволу најмање три године,
- (10) Када кандидат полаже практични дио испита из педагогије-методика вожње на мотоциклу, испитивач га прати другим возилом и издаје упутства комуникатором.

Члан 19.**(Грешке на испиту)**

- (1) Комисија је дужна евидентирати елиминационе грешке кандидата и грешке које се кумулирају.
- (2) Елиминационе грешке су:
  - а) извођење радње која представља непосредну опасност у вожњи због које је други учесник у саобраћају приморан предузети неку од избјегавајућих радњи возилом,
  - б) поступање супротно саобраћајним правилима и саобраћајној сигнализацији,
  - в) излазак возилом ван габарита саобраћајнице,
  - г) погрешна употреба команди возила у покрету ако је изазвало непосредну опасност,
  - д) неуспјешно извођење покретања возила на путу са успоном од 8% до 16%,
  - е) неуспјешно извођење паркирања возила на паркингу простору или површини на дијелу коловоза.
- (3) У грешке које се кумулирају спадају сва остала одступања од правилних поступака и извођења појединих радњи управљања моторним возилом у саобраћају утврђених Законом о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини, овим правилником, те програмом испита управљања моторним возилом.

Члан 20.**(Возила)**

- (1) Оспособљавање и полагање испита из управљања моторним возилом обавља се возилом које обезбјеђује кандидат и које испуњава прописане техничке услове и стандарде у погледу димензије, масе, осовинског оптерећења, уређаја и опреме, како слиједи:
  - категорија А, мотоцикл с бочном приколицом или без ње, чија запремина мотора премашује 125 цм³, а снага премашује 11 KW.
- Мотоцикл који спада у категорије А са два точка без приколице и радном запремином мотора већом од 125 цм³ и снаге мотора веће од 11 KW и највише до 25 KW, који је способан да развије брзину од најмање 100 km/h.

- категорија В, моторна возила, осим возила категорије А, чија највећа дозвољена маса није већа од 3.500 кг и која немају више од осам сједишта, не рачунајући сједиште за возача.

Путнички аутомобил који спада у категорију Б са четвора, односно петоро врата и звучним сигнаlima на дуплим командама који може развити брзину од најмање 100 km/h.

- категорија ВЕ, групе возила чија се вучна возила убрајају у категорију В, а прикључна возила имају највећу дозвољену масу од 750 кг, и моторно возило В категорије с приколицом чија је највећа дозвољена маса већа од 750 кг, која није већа од масе вучног возила без терета, а укупна дозвољена маса вучног и прикључног возила није већа од 3.500 кг.

Групу возила сачињену од путничког аутомобила В категорије и приколице која има највећу дозвољену масу од најмање 1.000 кг, која је опремљена адекватним системом за кочење. Група возила треба бити способна да развије брзину вожње од најмање 80 km/h.

- категорија С, моторна возила за превоз терета чија је највећа дозвољена маса већа од 7.500 кг.

- категорија СЕ, група возила чија се вучна возила убрајају у категорију С, а прикључна возила имају највећу дозвољену масу већу од 750 кг.

Група возила сачињена од вучног возила С категорије и прикључног возила чија је носивост минимум 3.000 кг.

- категорија D, моторна возила за превоз лица, која осим сједишта за возача имају више од осам сједишта.

Аутобус који спада у категорију D дужине најмање 10 метара, ширине најмање 2,40 м, или аутобус са 35 сједишта и способан да развије брзину вожње од најмање 80 km/h и мора бити опремљен опремом за аутоматску регистрацију података (тахограф).

- категорија DE, групе возила чија се вучна возила убрајају у категорију D, а прикључна возила имају највећу дозвољену масу већу од 750 кг, и прикључно возило се не користи за превоз лица.

Група возила сачињена од вучног возила D категорије и приколице са највећом дозвољеном масом од најмање 1.250 кг, ширине најмање 2,40 м и способна да развије брзину вожње од најмање 80 km/h. Простор за смјештај терета у приколици мора бити затворен и најмање 2 м широк и 2 м висок.

- поткатегорија А1, лаки мотоцикл чија запремина мотора не прелази 125 cm³, а снага не прелази 11 KW.

Лаки мотоцикл који спада у поткатегорију А1 са два точка без приколице са радном запремином мотора од најмање 80 cm³ и снаге мотора до 11 KW те брзином од најмање 80 km/h.

- поткатегорија В1, трицикл и четвороцикл на моторни погон.

- поткатегорија С1, моторна возила за превоз терета чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 кг, а мања од 7.500 кг.

Теретно возило које спада у поткатегорију С1 највеће дозвољене масе од најмање 4.000 кг, дужине најмање 5 м и способно да развије брзину од најмање 80 km/h. Возило мора бити опремљено системом за аутоматско регистравање података (тахограф).

- поткатегорија С1Е, групе возила чија се вучна возила убрајају у поткатегорију С1, а прикључна возила имају највећу дозвољену масу већу од 750 кг, с тим да највећа дозвољена маса групе возила не прелази 12.000 кг, и да највећа дозвољена маса прикључног возила не прелази масу неоптерећеног вучног возила.

Група возила сачињена од вучног возила С1 поткатегорије и приколице највеће дозвољене масе најмање 2.000 кг. Комбинација мора бити дуга најмање 8 м и способна да развије брзину од најмање 80 km/h.

- поткатегорија D1, моторна возила која служе за превоз лица, и која осим сједишта за возача, имају више од осам, а мање од 16 сједишта.

Моторно возило за превоз лица које поред сједишта за возача има најмање 15 сједишта.

- поткатегорија D1Е, групе возила чија се вучна возила убрајају у поткатегорију D1, а прикључна возила имају највећу дозвољену масу већу од 750 кг, с тим да највећа дозвољена маса ове групе возила не прелази 12.000 кг, а највећа дозвољена маса прикључног возила не прелази масу неоптерећеног вучног возила и да се прикључно возило не користи за превоз лица.

Група возила сачињена од вучног возила D1 поткатегорије и прикључног возила чија највећа дозвољена маса прелази 750 кг.

Члан 21.

(Приговори и жалбе)

(1) Кандидат за возача-инструктора има право приговора на поступак спровођења и резултата испита, у року од три дана од дана саопштавања резултата испита.

(2) О приговору одлучује комисија за полагање испита у року од три дана, а против одлуке комисије кандидат има право жалбе у року од осам дана.

(3) Жалба се подноси органу надлежном за образовање, који је дужан да је ријешити у року од 30 дана.

(4) У случају основаности жалбе, кандидату ће се одредити рок за полагање испита без накнаде плаћања трошкова.

IV - ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ВОЗАЧ-ИНСТРУКТОР

Члан 22.

(Издавање и важење дозволе)

(1) Кандидату који је положио испит за возача-инструктора орган надлежан за образовање издаје дозволу возача-инструктора.

(2) Дозвола се издаје на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини.

(3) Дозвола возач-инструктор издаје се и лицу које има V степен образовања саобраћајне струке, занимања возач-инструктор.

(4) Дозвола возач-инструктор издаје се на период важења од пет година, са правом продужења важења.

(5) Уз захтјев за продужење дозволе возач-инструктор прилаже се љекарско увјерење и потврда о учествовању на стручним усавршавањима које организују надлежне институције ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, надлежне за образовање или струковне организације.

Члан 23.

(Изглед дозволе)

(1) Дозвола за возача-инструктора је свијетлорозе боје, има димензије 85x55 мм и може да се штампа само у организацији коју за то овласти надлежни орган образовања.

(2) Изглед дозволе возач-инструктор дат је на обрасцу који је прилог број 6 и чини саставни дио Правилника.

(3) На предњој страни дозволе је:

- а) утиснут грб Босне и Херцеговине,
- б) назив ентитета који је издаје,
- в) назив органа који је издаје,
- д) назив: "Дозвола за возача-инструктора",
- е) редни број регистра,
- ф) име и презиме, број личне карте, ЈМБ,
- г) фотографија возача-инструктора.

(4) На полеђини дозволе је:

- а) ознака категорије за коју се издаје дозвола,
- б) датум издавања,
- в) период важења и
- д) печат и потпис овлашћеног лица.

V - ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 24.
(Регистар)

(1) Надлежни орган води регистар о положеним испитима и издатим дозволама за возача-инструктора.

(2) Регистар из става 1. овог члана води се на обрасцу који је прилог број 7 и чини саставни дио Правилника.

(3) Регистар се закључује на крају календарске године и чува се као документ трајне вриједности.

(4) Остала документација чува се двије године.

VI - ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 25.
(Замјена дозволе)

Лице које има дозволу возач-инструктор издату прије ступања на снагу овог правилника, замјениће је у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог правилника, са уписом одговарајућих категорија / поткатегорија према новој возачкој дозволи, уколико испуњава услове прописане Законом и овим правилником.

Члан 26.
(Прилози Правилника)

Обрасце који су у прилогу и чине саставни дио Правилника издаје орган ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине надлежан за образовање.

VII - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 27.
(Престанак важења)

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе сви прописи који су уређивали материју која је предмет овог правилника.

Члан 28.
(Ступање на снагу и примјена)

(1) Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

(2) Овај правилник објављује се и у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине.

Број: 01-02-2-328-17/07
9. фебруара 2007. године
Сарајево

Министар,
Др **Бранко Докић**, с.р.

Прилог број 1

ПЛАН И ПРОГРАМ

ИСПИТА ЗА ОСПОСОБЉАВАЊЕ И ПОЛАГАЊЕ
ИСПИТА ЗА СТИЦАЊЕ ЗВАЊА ВОЗАЧА-ИНСТРУКТОРАI - ПРОПИСИ О БЕЗБЈЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА
НА ПУТЕВИМАА) Садржај програма за моторна возила А1, А, В1, В и
ВЕ категорије / поткатегорије

1) Општа питања:

- врста прописа о безбједности саобраћаја (међународне конвенције), ЗОБС-а и пратећи прописи, одлуке скупштина општина;

- путеви - њихова подјела, одржавање и коришћење;

- поједини изрази у друмском саобраћају.

2) Правила саобраћаја на путевима:

- општа правила;

- радње с возилом у саобраћају;

- укључивање возила у саобраћај и промјена начина и правца кретања;

- кретање возила по путу;

- брзина кретања;

- скретање;

- првенство пролаза;

- саобраћај на раскрсници;

- мимоилажење;

- наизмјенично пропуштање возила;

- претицање и обилажење;

- звучни и свјетлосни знаци упозорења;

- заустављање и паркирање;

- посебне мјере код заустављања и паркирања;

- пресијецање колоне пјешака;

- вучење возила;

- употреба свјетала у саобраћају;

- одстојање између возила;

- саобраћај трамваја и других возила на пинама;

- саобраћај бицикла, бицикла са мотором и трицикла;

- саобраћај трактора;

- саобраћај радних машина и мотокултиватора;

- саобраћај запрежних возила;

- кретање пјешака, бициклиста и јахача;

- обавезе возача према пјешацима;

- саобраћај на прелазу пута преко жељезничке пруге;

- саобраћај на ауто путу и путу резервисаном за саобраћај моторних возила;

- саобраћај у тунелу;

- возила под пратњом;

- возила с правом првенства пролаза;

- превоз лица и терета возилима на моторни погон и прикључним возилима;

- пробне вожње;

- спортске и друге приредбе на путу;

- дјечије игре на путу.

3) Саобраћајни знакови:

- постављање саобраћајних знакова и њихова подјела;

- знакови опасности;

- знакови изричитих наредби;

- знакови обавјештења;

- свјетлосни саобраћајни знакови и свјетлосне ознаке;

- ознаке на коловозу;

- допунске табле уз саобраћајне знакове;

- обилежаване прелаза пута преко жељезничке пруге;

- обилежаване радова на путу;

- знаци које дају овлашћена лица.

4) Дужности у случају саобраћајне незгоде:

- дужности лица која су учествовала у саобраћајној незгоди;

- дужности лица која су се затекла на мјесту саобраћајне незгоде;

- дужности лица која су наишла на мјесто незгоде;

- дужности здравствене установе која је обавијештена о незгоди или је примила на лијечење лице повријеђено у незгоди.

5) Возачи:

- право на управљање возилом;

- оспособљавање кандидата за возаче;

- полагање возачког испита;

- возачка дозвола (услови за добијање);

- категорије возила;

- важење возачке дозволе;

- одузимање возачке дозволе;

- здравствени прегледи возача;

- трајање управљања моторним возилом.

6) Возачи-инструктори:

- услови за полагање испита за возача - инструктора;

- начин полагања испита за возача инструктора;
- евиденције о дозволама за возача инструктора;
- важење и продужавање важења дозволе за возача-инструктора;
- одузимање дозволе за возача-инструктора.

7) Возила:

- опште одредбе;
- регистрација моторних и прикључних возила;
- технички преглед возила;
- моторна возила са погоном на течни гас.

8) Посебне мјере безбједности:

- утврђивање алкохолисаности учесника у саобраћају;
- одузимање возачке дозволе;
- упућивање возача на провјеру знања из познавања прописа о безбједности саобраћаја;
- искључивање возача из саобраћаја;
- упућивање возила на ванредни технички преглед.

9) Унутрашња контрола.**10) Превоз опасних материја у друмском саобраћају:**

- основни прописи;
- врсте опасних материја;
- паковање опасних материја;
- утовар и истовар опасних материја;
- превоз опасних материја (експлозивних материја, гасова, запаљивих течности, радиоактивних материја).

11) Одговорност возача и других учесника у саобраћају:

- кривична одговорност;
- одговорност за прекршаје прописа о безбједности саобраћаја на путевима.

12) Основни појмови о осигурању возила-обавезно осигурање.**В) Садржај програма за моторна возила С1, С1Е, С, СЕ, D1, D1Е, D и DE категорије и поткатегорије**

Садржај програма за категорије и поткатегорије С1, С1Е, С, СЕ, D1, D1Е, D и DE обухвата поред програма предвиђеног за возаче-инструкторе на моторним возилима А1, А, B1, B, и BE категорије и поткатегорије и следеће:

1) Прописи о превозу опасних материја:

- услови које морају испуњавати возила којима се превозе експлозивне материје, дужности возача, означавање возила, опрема возила, брзина кретања, мјере опрезности при превозу, поступак у случају појаве пожара, поступак у случају квара на возилу;

- услови које морају испуњавати возила којима се превозе запаљиве течности, дужности возача, означавање возила, пушење судова, брзина кретања, мјере опрезности, поступак у случају појаве пожара;

- услови које морају испуњавати возила којима се превозе радиоактивне материје, фисибилне материје, нагризајуће материје и отровне материје, дужности возача, означавање возила, мјере опрезности при превозу.

2) Прописи о здравственим условима које морају испуњавати возачи, радном времену и одморима возача и о вођењу евиденције о радном времену и одморима возача.

3) Одредбе међународних конвенција о условима које са становишта безбједности саобраћаја морају испуњавати возачи и возила да би могли учествовати у међународном друмском саобраћају.

4) Прописи о превозу у међународном друмском саобраћају.

5) Прописи о превозу путника и робе моторним возилима С1, С1Е, С, СЕ, D1, D1Е, D и DE категорије и поткатегорије, који су значајни са становишта безбједности саобраћаја.

II - САДРЖАЈ ПРОГРАМА ЗА ИСПИТ ИЗ САОБРАЋАЈНЕ ПСИХОЛОГИЈЕ

1) Психологија и њена примјена у саобраћају-уводне напомене.

2) Основни психички процеси:

- осјећаји (осјети);
- опажања (илузије, халуцинације);
- представе;
- пажња;
- емоције;
- мишљење;
- рефлексии;
- учење, памћење, навике.

3) Психологија личности:

- шта је то личност;
- особине личности;
- темперамент;
- карактер;
- особине личности и карактеристике понашања возача.

4) Способности:

- физичке;
- чулне;
- психомоторне;
- интелектуалне.

5) Умор возача:

- шта условљава појаву умора, трајање и вријеме рада и умор;
- како се умор испољава код возача, субјективни и објективни знаци умора;
- утицај одмора и спавања на спречавање појаве умора;
- монотонија и њено спречавање.

6) Функција вида у систему управљања моторним возилом:

- орган вида, дневно и ноћно виђење;
- основне функције и карактеристике вида;
- општина централног и периферног вида, ширина видног поља, процјена растојања, распознавање боја;
- утицај функционалних недостатака и аномалија вида на ефикасност управљања возилом;
- ноћна возња и заслепљивање.

7) Утицај алкохола, никотина и других медикамената на возача:

- утицај алкохола, психофизички ефекти алкохола, ефекти алкохола на управљање возилом;
- никотин, угљен-моноксид и ефикасност управљања возилом;
- утицај разних дрога на понашање возача.

8) Утицај спољних услова на возача:

- физичко-климатски услови: температура, бука, вибрације;
- освјетљеност путева и свјетлосни уређаји возила;
- систем сигнализације и саобраћајни знакови на путу;
- сједиште, командни и контролни уређај возила;
- обим, интензитет и структура саобраћаја.

III - САДРЖАЈ ПРОГРАМА ЗА ИСПИТ ИЗ ПЕДАГОГИЈЕ

(Основи теорије обуке - дидактика)

1) Основни принципи обучавања:

- сврха, потреба и вриједност познавања основних дидактичких принципа у раду инструктора;
- дидактички принципи који у раду инструктора долазе претежно до изражаја:
- a) принцип очигледности,

- b) принцип повезаности теорије са праксом,
  - c) принцип систематичности и доступности,
  - d) принцип свјесне активности,
  - e) принцип рационализације и економичности,
  - f) принцип индивидуализације,
  - g) принцип трајности знања, умјешности и навика.
- примјена дидактичких принципа у практичном раду инструктора.

2) Наставне методе:

- усмено излагање наставника (инструктора);
- метода показивања (демонстрирање) радњи, дијелова (њихове функције и узајамна повезаност) шема и цртежа (разне ситуације);
- метода разговора и његова функција у току обучавања;
- примјена наставних метода у пракси, повезаност наставних метода у обучавању.

3) Наставни облици:

- фронтални облик;
- групни облик;
- индивидуални облик;
- примјена облика наставе у разним практичним и теоретским ситуацијама.

4) Наставна средства:

- демонстрациона средства (слике, карте, цртежи, шеме и др.);
- примјена наставних средстава у пракси инструктора.

5) Наставни час:

- час као основни организациони облик наставног рада;
- час упознавања с новим градивом,
- час уопштавања и систематизације стечених знања и навика;
- час примјене усвојених знања и навика;
- час понављања и провјеравања;
- комбиновани час;
- примјена разних типова часова у разним ситуацијама, фазе појединих типова наставних часова;
- типови и организација наставних часова;
- анализа одређеног часа;
- распоред часова.

6) Припремање инструктора за наставу:

- планирање наставног рада у одређеном периоду обучавања (садржај, структура, временски распоред);
- припремање за групу часова и за поједини час (садржај часа).

7) Провјеравање, оцјењивање и евидентирање напредовања:

- текуће провјеравање и оцјењивање квалитета примјене стечених знања и навика;
- завршно провјеравање и оцјењивање на крају одређених етапа обучавања;
- захтјеви усменог и писменог провјеравања и оцјењивања;
- структура и потреба евидентирања напредовања.

8) Наставник-инструктор:

- личност наставника-инструктора,
- рад на личном усавршавању.

IV - ПРОГРАМ ИСПИТА ИЗ ПОЗНАВАЊА МОТОРНИХ И ПРИКЉУЧНИХ ВОЗИЛА

а) Садржај програма за моторна возила А1, А, В1, В, ВЕ категорије и поткатеорије:

- основни појмови о раду мотора са унутрашњим сагоријевањем: такт, циклус рада, запремина (радна, компресиона и укупна);

- степен компресије мотора;
- снага мотора и од чега зависи;
- мотори: улога и врсте, главни дијелови мотора, принцип рада четвортактног мотора;
- стублина (цилиндр): улога;
- клип, клипњача, радилица са замајцем: улога, начин подмазивања и начин рада;
- вентилски уређај: улога и начин рада;
- хлађење мотора: потреба, врсте, основни дијелови уређаја за хлађење водом, улога термостата, хлађење ваздухом;
- подмазивање мотора: потреба, врсте, замјена уља;
- напајање мотора горивом: уређаји за напајање;
- карбуратор (расплињач): улога, основни дијелови и принцип рада, чиниоци који утичу на састав мјешавине;
- преносни уређаји: спојница (квачило), врсте и руковање;
- мјењач: улога, врста, основни дијелови и начин;
- кардански пренос: улога карданских вратила и зглобова;
- диференцијал: улога, основни дијелови и начин рада;
- предње и задње вјешање: улога предње осовине, гибљева, амортизера, точкова и гума;
- оквир (рам): улога и врсте;
- товарни сандук: врсте, улога и стање;
- уређај за управљање: улога, основни дијелови и стање;
- уређаји за заустављање: улога, врсте кочионих система на моторним возилима, основни дијелови механичке, хидрауличне, ваздушне и комбиноване кочице, радна кочица: улога, ефикасност, уједначеност дјеловања, помоћна кочица: улога ефикасност кочења, паркирна кочица: улога и ефикасност;
- двотактни бензински мотори: принцип рада;
- дизел-мотори: принцип рада, уређаји за напајање горивом;
- врсте дизел мотора (подјела према облику компресионог простора);
- пумпа високог притиска (дијелови и начин рада), регулисање снаге мотора посредством пумпе високог притиска;
- брисачи (врста и начин рада);
- регулисање максималног броја обртаја дизел мотора (рад централног регулатора);
- акумулатор (батерија): улога и одржавање;
- генератор (врсте): динамо машина и алтернатор-разлика између динаме и алтернатора;
- реглер: улога, акумулаторски прекидач: улога;
- електрични прекидач (стартер): улога, основни дијелови и начин рада;
- батеријско пуњење: улога индикационог калема, прекидача, кондензатора и разводника паљења, регулисање паљења;
- свјећице: улога, опис;
- свјетлосни и свјетлосно-сигнални уређаји: улога, врсте, свјетлосни уређаји за освјетљавање пута (велико, оборено свјетло и свјетло за маглу), стање, број, положај, боја, подешеност, функционисање, међусобна повезаност са прописаним свјетлима;
- свјетлосни уређаји за означавање возила: предња свјетла, задња свјетла за означавање возила-улога, положај, број, боја, уједначености, видљивост, функционисање, повезаност са другим прописаним свјетлима;
- габаритна свјетла: улога, број, положај, боја, функционисање, повезаност са другим прописаним свјетлима;

- жуто-ротационо свјетло: улога, положај, видљивост, боја, функционисање;

- свјетла за освјетљавање задње регистарске таблице: улога, пројектирање свјетлости уназад, боја, функционисање, повезаност са другим прописаним свјетлима;

- катадиоптери (мачије очи): улога, број, положај, боја, облик, површина, видљивост;

- уређаји за давање звучних сигнала: улога, врсте, саставни дијелови уређаја, стање, функционисање, интензитет звучних сигнала;

- уређаји који омогућавају нормалну видљивост - улога, вјетробранско стакло и друге застакљене површине: стање, провидност, посједовање ознаке сигурносног стакла;

- брисачи вјетробрана: улога, број, положај, функционисање, могућност подешавања;

- електрични осигурачи: улога;

- контролни и сигнални уређаји-брзиномјер са путомјером и свјетлићком за освјетљавање: улога, функционисање, контролна плава лампа за велико свјетло: улога, функционисање, истовременост паљења са другим свјетлом;

- свјетлосни и звучни сигнализатор рада показивача правца: улога, функционисање, видљивост, истовременост паљења са показивачем правца;

- уређај за одвод сагорјелих гасова: улога, основни дијелови и њихово стање, усмјереност и положај извода издувне цијеви, обојеност издувних гасова;

- максимални ниво дозвољене буке моторних возила;

- уређај за одмрзавање и одмагљивање вјетробрана, уређај за гријање и провјетравање кабине за возача и простора за путника-улога;

- браве врата: стање, држање, осигурање;

- прикључци за везивање сигурносних појасева: улога;

- завјесице на задњим блатобранима: улога, стање, положај, величина;

- уређаји за обезбјеђење возила од крађе: улога, врсте и функционисање;

- опрема возила: апарат за гашење пожара, причвршћеност, ознака рока трајања;

- знак за обиљежавање возила заустављеног на коловозу: улога и боја;

б) Садржај програма испита за моторна возила C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D и DE категорије и поткатегорије:

Садржај програма за C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D и DE категорије и поткатегорије, обухвата поред програма предвиђеног за моторна возила A1, A, B1, B, BE категорије и поткатегорије, сљедеће:

- уређаји за управљање: серво-управљач, улога и начин рада;

- пнеуматски серво-управљач: улога и начин рада;

- уређај за заустављање:

- хидрауличне кочнице: рад двокружног система кочења;

- хидрауличне кочнице: рад трокружног система кочења;

- хидрауличне диск-кочнице: принцип рада, ваздушне кочнице: принцип рада;

- моторне кочнице: улога и принцип рада;

- регулатор за непрекидно подешавање интензитета кочења: улога;

- пут кочења до заустављања (фактори који утичу на пут кочења, психо-физичка секунда);

- контролни и сигнални уређаји;

- тахограф: улога и исправност;

- показивач расположивог притиска пнеуматског уређаја радне кочнице: улога и функционисање;

- уређај за сигнализацију недозвољеног притиска пнеуматика: улога и функционисање возила на којима се мора налазити;

- вучни уређај за спајање вучног и прикључног возила: улога, причвршћеност и помоћна веза;

- врсте диференцијала;

- разводник снаге.

V - ПРОГРАМ ИСПИТА ИЗ ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

1) Радње прије поласка на вођњу:

- припрема возила за вођњу: обавезе возача у току припреме, документи возача и возила;

- улазак у возило, стављање мотора у рад, праћење рада мотора, постизање радне температуре.

2) Вођња у граду:

- укључивање у саобраћај;

- прилагођавање кретања возила према постављеним саобраћајним знаковима, правилима и условима саобраћаја;

- вођња кроз улице са слабијим саобраћајем;

- вођња кроз улице са интензивнијим саобраћајем;

- обилажење препрека на коловозу;

- мимоилажење са другим возилима;

- претицање моторних и шинских возила;

- прелажење и вођња поред станице за јавни превоз путника;

- вођња поред површине са већим интензитетом пјешачког саобраћаја (школе, болнице, аутобуске и жељезничке станице, пијаце, биоскопи, игралишта, позоришта и слично);

- вођња преко раскрсница на којој саобраћај регулише службено лице;

- вођња преко раскрсница на којој је саобраћај регулисан постављеним саобраћајним знаковима;

- вођња на дијелу пута на коме је координиран рад свјетлосних сигнала на раскрсницама;

- заустављање возила у насељеним мјестима;

- паркирање возила: на коловозима, тротоарима и другим површинама одређеним за паркирање;

- паркирање возила на ограниченим просторима;

- заустављање и паркирање возила у зонама гдје је паркирање возила временски ограничено;

- поступак при наиласку возила са правом првенства и возила под пратњом;

- полукружна кретања возила са правом првенства и возила под пратњом;

- полукружна кретања возила у улицама са и без маневрисања;

- полукружна кретања на раскрсницама,

- вођња кроз насељена мјеста ноћу.

3) Вођња на јавним путевима:

- вођња по путевима са обиљеженим и необиљеженим саобраћајним тракама, руковање управљачем у току вођења;

- промјена степена преноса;

- држање одстојања од возила иза којих се креће,

- обилажење препрека на путу;

- прилагођавање кретања возила према постављеним саобраћајним знаковима, правилима и условима саобраћаја;

- мимоилажење са другима возилом;

- претицање возила на путевима;

- давање знакова и сигнала у току вођења;

- заустављање и паркирање возила на коловозима пута и на просторима одређеним за паркирање;
- вожња уназад;
- вожња преко раскрснице путева, уступање првенства пролаза возилима која на то имају право, скретање улијево и удесно;
- улазак и излазак из кривина, надвожњака, подвожњака и тунела;
- кочење возила у току вожње кочницама и мотором;
- вожња преко мостова и осталих објеката на путевима;
- вожња на прелазима преко жељезничких пруга;
- вожња по магли;
- вожња по поледици, вијавици по коловозима покривеним снијегом и другим клизавим коловозима;
- заустављање и полазак на путу са већим уздужним нагибом;
- полукружно окретање на путу са и без маневрисања;
- вожња ноћу.

Прилог број 2

(орган надлежан за образовање)

ПРИЈАВА

Редни број регистра: _____

За полагање испита за возача-инструктора

- познавање прописа о безбједности саобраћаја;
- управљање моторним возилом;
- познавање моторних возила, уређаја и опреме;
- саобраћајна психологија;
- педагогија—методика вожње.

Молим да ми се одобри полагање испита за возача-инструктора . О себи дајем следеће податке:

1.	Име и презиме	
2.	Име једног родитеља	
3.	Датум, мјесто рођења и ЈМБ	
4.	Држављанство	
5.	Занимање	
6.	Адреса становања	
7.	За коју категорију полаже испит	
8.	Начин припремања за испит	
9.	Да ли је за исту категорију већ полагао испит и колико пута?	
10.	За коју категорију возила посједује возачку дозволу или дозволу возача-инструктора, када је и под којим бројем издата?	
11.	Да ли је подносиоцу пријаве изречена мјера забране издавања, односно одузимања возачке дозволе, ако јесте, од кога и за које вријеме?	

Уз пријаву прилажем:

- доказ о испуњавању услова из члана 3. Правилника;
- потврду о обављеном оспособљавању;
- доказ о плаћеним трошковима за полагање испита;
- овјерену фотокопију возачке дозволе.

У ..... год.

Подносилац пријаве .....

(орган надлежан за образовање)

На основу пријаве и докумената приложених, одобрава се кандидату ..... полагање испита за возача-инструктора .....

Полагање испита одржаће се дана ..... године, у мјесту ..... са почетком у ..... часова.

У ..... год

Потпис овлашћеног лица .....

СЛУЖБЕНЕ ЗАБИЈЕШКЕ

**ЗАПИСНИК
О ПОЛАГАЊУ ИСПИТА ЗА ВОЗАЧА-ИНСТРУКТОРА**

Име и презиме кандидата .....

Датум полагања испита .....

А) ПОЗНАВАЊЕ ПРОПИСА О БЕЗБЈЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

Чланови испитне комисије:

1. Испитивач .....

2. Испитивач .....

Број теста ....., број негативних одговора....., бодова .....

Оцјена .....

Питања за усмени дио испита:

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

Садржај питања:

Оцјена .....

Потпис чланова комисије
.....
.....

Б) ПСИХОЛОГИЈА

Чланови испитне комисије:

1. Испитивач .....

2. Испитивач .....

Број листа са питањима за усмено полагање .....

Оцјена .....

Потпис чланова комисије
.....
.....

Ц) ПЕДАГОГИЈА – МЕТОДИКА ВОЖЊЕ

1. Теоретски дио испита

Чланови испитне комисије:

1. Испитивач .....

2. Испитивач .....

Број листа са питањима за усмено полагање .....

Оцјена .....

Потпис чланова комисије
.....
.....

2. Практични дио испита

1. Испитивач .....

2. Испитивач .....

Грешке које је кандидат починио у току вожње:

.....

Оцјена .....

Потпис чланова комисије
.....
.....

Д) ПОЗНАВАЊЕ МОТОРНИХ ВОЗИЛА, УРЕЂАЈА И ОПРЕМЕ

Чланови испитне комисије:

1. Испитивач .....
2. Испитивач .....

Број листа са питањима за усмено полагање .....

Оцјена .....

Потпис чланова комисије

.....

Е) УПРАВЉАЊЕ МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

1. Испитивач .....
2. Испитивач .....

Грешке које је кандидат починио у току вожње:

.....

Оцјена .....

Потпис чланова комисије

.....

Коначна оцјена .....

Предсједник испитне комисије

.....

Прилог број 3_____
(орган надлежан за образовање)

Серијски број В-И 00000001

Мјесто: _____

Број: _____

Датум: _____

_____ рођен _____. _____. _____ године, са пребивалиштем у

(Име и презиме)

_____ обавио је од _____. _____. до _____. _____. 20__ године оспособљавање за полагање испита за возача-инструктора, у трајању од 45 часова за категорију / поткатегорију _____

М.П.

Потпис одговорног лица

_____
(орган надлежан за образовање)

Серијски број В-И 00000001

Мјесто: _____

Број: _____

Датум: _____

ПОТВРДА

о завршеном оспособљавању за полагање испита за возача-инструктора

_____ рођен _____. _____. _____ године, са пребивалиштем

(Име и презиме)

у _____ обавио је од _____. _____. до _____. _____. 20__ године, оспособљавање за полагање испита за возача-инструктора у трајању од 45 часова, за категорију / поткатегорију _____

М.П.

Потпис одговорног лица

